

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: konkurence@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. E02-33

(Prot. Nr. 27, 4.§)

2014.gada 2.jūnijā

Par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu

Lieta Nr.p/13/03.04./1

*Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā
aizlieguma pārkāpumu Latvijas Līzinga devēju asociācijas darbībās*

1. Ievads	2
2. Lietas dalībnieki.....	2
3. Process	3
3.1 KP izmeklēšanas darbības	3
3.2. Lietā izmantotie pierādījumi.....	3
4. Lietas apraksts	3
4.1. Sākotnējā informācija	3
4.2. No lietas dalībnieka un papildus iegūtā informācija	4
4.2.1. Informācija (citāti) no LLDA un AA sapulču protokoliem.....	4
4.2.2. LLDA valdes locekļa V.G. paskaidrojumi apmeklējuma laikā	11
4.2.3. Apmeklējumu laikā saņemtā informācija no AS „Wess Motors”, SIA „Karlo Motors” un AA pārstāvjiem	13
4.2.4. Elektroniskā pasta vēstule.....	14
4.2.5. LLDA 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18 sniegtā informācija	15
5. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas piemērošana	17
5.1. Piemērojamās normas	17
5.2. Aizliegtas vienošanās pārkāpuma skaidrojums pastāvīgajā judikatūrā	17

5.3. Vienošanās izvērtējums konkrētajā lietā un secinājumi	18
5.3.1. LLDA apspriestie jautājumi un/vai pieņemtie lēmumi	18
5.3.1.1. būtiski līzingu darījumu pamata noteikumi, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes	18
5.3.1.2. sadarbības nosacījumi ar apdrošināšanas sabiedrībām, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes	19
5.3.1.3. atsevišķi norēķinu kārtības aspekti ar auto dīleriem, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes	19
5.3.2. KP vērtējums par LLDA apspriestajiem jautājumiem un/vai pieņemtajiem lēmumiem	20
6. LLDA izlīguma piedāvājums.....	24
7. Naudas soda aprēķins	25
7.1. Naudas soda piemērošanas vispārējais pamats.....	25
7.2. Pārkāpuma smagums.....	25
7.3. Pārkāpuma ilgums.....	26
7.4. Pastiprinoši / mīkstinoši apstākļi	26
7.5. Naudas soda samazinājums saskaņā ar Izlīguma piedāvājumu	27

1. Ievads

- [1] Pamatojoties uz Konkurences likuma (turpmāk – KL) 8.panta pirmās daļas 1.punktu un 22.panta 2.punktu Konkurences padome (turpmāk – KP) 15.01.2013. ierosināja lietu Nr.p/13/03.04./1 *Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu Latvijas Līzingu devēju asociācijas darbībā.*
- [2] Izpētes lietas ietvaros KP izvērtēja Latvijas Līzingu devēju asociācijas (turpmāk - LLDA) darbību atbilstību KL 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam, asociācijas ietvaros apspriežoties un pieņemot lēmumus, tajā skaitā par vienotiem noteikumiem attiecībā uz pirmās iemaksas apmēru operatīvā līzingu pakalpojumam fiziskām personām un to, ka automašīnas garantijas periodā remontdarbi veicami pie Auto asociācijas (turpmāk – AA) biedriem, kas ir jauno automašīnu autorizētie izplatītāji jeb dīleri.

2. Lietas dalībnieki

- [3] LLDA ir 17.10.2000. reģistrēta Latvijas Republikas Biedrību un nodibinājumu reģistrā (reģistrācijas Nr.40008054798), un tās juridiskā adrese ir Rīgā, Pērses ielā 9/11.
- [4] Saskaņā ar LLDA interneta vietnē http://www.llda.lv/lv/par-asociaciju/par_mums.html sniegto informāciju tās biedri ir deviņi Latvijā lielākie līzingu devēji. LLDA 20.01.2014. vēstulē Nr.1-12/1 norādīts, ka no 2010.gada ir/bijuši šādi asociācijas biedri:
- SIA „HL līzings” (līdz 11.03.2013.)
 - SIA „DNB līzings”
 - SIA „Nordea Finance Latvia”
 - SIA „SEB līzings”
 - SIA „Swedbank Līzings”

- SIA „UniCredit Leasing”
- SIA „Pohjola Finance” (kopš 17.02.2010.)
- SIA „Citadele līzings un faktoring” (kopš 17.05.2010.)
- SIA „PrivatLīzings” (kopš 29.03.2011.)
- SIA „LKB Līzings” (kopš 29.03.2011.)

3. Process

3.1 KP izmeklēšanas darbības

- [5] KP amatpersonas 30.01.2013., pamatojoties uz Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 25.01.2013. lēmumu Nr.3-12/0032/5,2013.g., veica KL 9.panta piektās daļas 4. un 5.punktā noteiktās procesuālās darbības LLDA telpās Rīgā, Pērses ielā 9/11 (turpmāk – apmeklējums).
- [6] Lietas izpētes gaitā KP saņēma papildu informāciju no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra, kā arī pievienoja lietas materiāliem dokumentu kopijas no lietas *Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu biedrības „AUTO ASOCIĀCIJA” darbībās.*

3.2. Lietā izmantotie pierādījumi

- [7] Galvenie pierādījumi lietā, uz kuriem balstīti KP secinājumi:
- LLDA iesniegtās sanāksmju protokolu kopijas;
 - dokumentu kopijas no lietām Nr.2637/13/03.04.-01/3 *Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu „AUTO ASOCIĀCIJA” darbībās* un Nr.2637/13/03.04.-01/2 *Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA „SD Autocentrs”, SIA „Ripo Autocentrs”, SIA „Auto Īle un Herbst”, SE „Moller Baltic Import”, SIA „Moller Auto Krasta”, SIA „Moller Auto Ventspils” un SIA „Moller Auto Latvia” darbībās;*
 - LLDA sniegtā informācija apmeklējuma laikā;
 - LLDA 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18 ietvertā informācija;
 - LLDA biedru iesniegtā informācija.

4. Lietas apraksts

4.1. Sākotnējā informācija

- [8] Sākotnēji lietā esošā informācija, t.i., AA biedru sapulču protokolu kopijas, ietvēra norādes, ka tās biedri kopā ar LLDA 2009. un 2010.gadā ir apsprieduši šādus nosacījumus attiecībā uz auto operatīvā līzings pakalpojumu sniegšanu fiziskām personām:
- pirmās iemaksas minimālais apmērs;
 - līzings maksimālais termiņš;
 - vienotu atpirkuma vērtību kritēriju noteikšana auto atpirkuma gadījumos;
 - auto pirkuma tiesības dīlerim operatīvā līzings gadījumos;
 - tehniskās apkopes un remonta veikšana attiecīgo auto marku pārstāvju servisos līzings laikā.
- AA un LLDA bija izveidojušas apvienoto darba grupu, kas strādāja ar šiem jautājumiem, un saskaņā ar AA 16.11.2010. paplašinātās padomes sēdes protokola 3.punktā ietvertu attiecībā uz augstāk minētajiem aspektiem ir panākta vienošanās starp abām asociācijām, tātad arī starp LLDA biedriem.

4.2. No lietas dalībnieka un papildus iegūtā informācija

4.2.1. Informācija (citāti) no LLDA un AA sapulču protokoliem

[9] Turpmāk tabulas formātā apkopota informācija no LLDA un AA sapulču protokoliem, kas atspoguļo LLDA ietvaros apspriestos jautājumus, tajā skaitā pieņemtos lēmumus:

LLDA sēdes

Tabula Nr.1

Protokola Nr., klātesošie	Apspriests	Pieņemts lēmums	Pieņemts zināšanai
Protokols Nr.1, 18.02.2010.		1. Par skaidras naudas izmaksu apdrošināšanas gadījumos Līzings kompānijas vienojas turpmāk apdrošināšanas gadījumos: ja izmaksa a/m remontam nepārsniedz LVL 200.00 (divi simti lati, 00 santīmi), piekrist skaidras naudas izmaksai; ja summa ir virs LVL 200.00 (divi simti lati, 00 santīmi) – nepiekrist, izņemot gadījumus, ja maksā uz priekšu, avansā. V.G. sagatavo un nosūta vēstuli LPAA. Lēmums pieņemts vienbalsīgi.	
Protokols Nr.2, 18.05.2010.			b) Priekšlikums no A.K. – līzings a/m jābūt apdrošināšanai, kura atbalsta, ka līzings perioda laikā a/m remontam jābūt veiktam tikai autorizētā servisā. 4. Apdrošināšana I.Š. ziņo, ka, lai nodrošinātu ienākumus līzings kompānijām, ir priekšlikums, pieņemt Kasko apdrošināšanas polises, kas ir slēgtas pašu uzņēmumā, ar prēmijas maksājumu 12 daļās. Taču gadījumos, ja polise slēgta klienta izvēlētajā apdrošināšanas

			<p>kompānijā, tās prēmijas maksājumam ir jābūt vienu reizi gadā un apmaksai jābūt veiktai noslēdzot polisi.</p>
<p>Protokols Nr.3, 05.10.2010.</p>		<p>Apdrošināšana</p> <p>Ziņo: V.G. informē, ka LPAA lūdz palīdzību sarunās ar apdrošinātājiem – lai līzings kompānijas nepiekrīt skaidras naudas izmaksai a/m remontam.</p> <p>Lēmums: atbildēt LPAA, ka līzings kompānijas atbalsta šo priekšlikumu, izņemot gadījumus, ja skaidras naudas izmaksa vieglajām a/m nepārsniedz LVL 200.00 (divi simti lati, 00 santīmi), un gadījumus, ja maksā uz priekšu, avansā. LPAA sagatavo vēstuli apdrošinātājiem, LLDA to paraksta. Lēmums pieņemts vienbalsīgi.</p>	<p>2. Sadarbība ar LPAA</p> <p>Līzings a/m jābūt apdrošināšanai, kura atbalsta, ka līzings perioda laikā a/m remontam jābūt veiktam tikai autorizētā servisā.</p>
<p>Protokols Nr.1, 15.02.2011.</p>		<p>3. Par apmaksas kārtību automašīnu dīleriem</p> <p>Ziņo: V.G. informē, ka kādu laiku ir darbojusies kārtība, ka līzings kompānijas norēķinās ar dīleriem pēc automašīnu piegādes un pierēģistrēšanas uz līzings kompāniju kā īpašnieku. Šobrīd daži dalībnieki norēķinās ar piegādātāju avansā, tāpēc nepieciešama vienota koncepcija šajā jautājumā.</p>	

		<p>Lēmums: vienoties par priekšapmaksu komerctransporta un industriālā transporta piegādes gadījumā, bet vieglo automašīnu gadījumā joprojām pieturēties pie pēcapmaksas principa. Visi piekrīt. Pieņemts vienbalsīgi.</p> <p>8. Par dabisko a/m nolietojumu</p> <p>Ziņo: I.Š. izsaka priekšlikumu atgriezties pie materiāla „Norādījumi par automobiļu dabiskā nolietojuma un bojājumu, kas nav radušies dabiskā nolietojuma rezultātā, noteikšanu”, un kopā ar auto dīļeriem sākt informēt par to klientu.</p> <p>Lēmums pieņemts vienbalsīgi.</p>	
<p>Protokols Nr.4, 12.12.2011.</p>		<p>2. Par priekšlikumiem par izmaiņām likumdošanā attiecībā uz klientu līdzdalību.</p> <p>V.G. informē par nosūtīto vēstuli no Latvijas Līzinga devēju asociācijas vārda, turpmāk – LLDA, Latvijas Komercbanku asociācijas Padomei. Sapulces dalībniekiem tiek izdalīta vēstules kopija. Sapulces dalībnieki vienojās par vienoto pirmo iemaksu vieglām automašīnām (ne vecākas par diviem gadiem) 10% apmērā no vērtības.</p>	

LLDA un AA kopīgās sanāksmes

Tabula Nr.2

Prot. dat., klātesošie	Apspriests	Pieņemts lēmums	Pieņemts zināšanai
<p>AA 30.06.2010. sēdes protokols</p>	<p>AA paplašinātajā padomes sēdē, kurā piedalījies arī LLDA valdes priekšsēdētājs V.G., notikusi diskusija un vienošanās par Norādījumu galīgo redakciju. Padomes sēdē klātesošie piekrituši, ka Norādījumu parakstītāji tos pieņem kā rekomendējošus attiecībā uz līgumiem, kas jau ir noslēgti, un turpinās sarunas starp AA un LLDA par šo Norādījumu kā pielikuma pievienošanu līzingu līgumiem nākotnē.</p> <p>Nākamais solis – LPAA un LLDA savstarpējas konsultācijas par operatīvā līzingu līgumu saprātīgu nosacījumu politiku nākotnē:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Saprātīga pirmā iemaksa, kas liek uzņemties atbildību Klientam un mazina zaudējumu risku nākotnē finansētājam; ✓ Pārskatāms līzingu termiņš (max 5 gadi); ✓ Ekonomiski un tehniski pamatota atpakaļpirkuma vērtība (līzingu nav diskomforts, ja Dīleris neatpērk un Dīlerim nav diskomforts, ja līzings neatgriež); <p>Jāizveido a/m</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vērtības samazinājuma tabula pa gadiem; ✓ mudināt Klientu atpirkt a/m operat. līzingu beigās ar finanšu līzingu līdzdalību; 	<p>Padome vienojas, ka, izmantojot SIA „Domenikss” vēstuli LPAA valdei, jā sagatavo un jāizsūta Biedriem informatīvs/rekomendējošs materiāls par vadlīnijām sadarbībai ar līzingu kompānijām, t.i., minimālās prasības līzingu darījumiem nākotnes Līgumos.</p> <p>Lēmums: LPAA Valdei jā sagatavo vēstule LLDA, kur jādefinē minimālie vēlamie līzingu darījumu standarti (<u>pirmā iemaksa, līzingu termiņš un atpirkuma vērtība līzingu beigās</u>) un sadarbībā ar Biedriem jā sagatavo a/m vērtības samazinājuma tabula.</p>	

<p>13.09.2010. AA paplašinātā Padomes sēdē</p>	<p>AA paplašinātajā Padomes sēdē, kurā piedalījies arī LLDA valdes priekšsēdētājs, sniegta informācija, ka Norādījumi ir parakstīti un ka vairums līzinga devēju atbalsta šo noteikumu ieviešanu praksē.</p> <p>✓</p> <p>AA prezidents ierosinājis noteikt auto līzinga darījumu minimālās prasības fiziskām personām (ar piebildi, ka līzinga darījumos ar juridiskām personām ne līzinga devēji, ne auto tirgotāji negribēs tam piekrist):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pirmā iemaksa ne mazāk kā 10-15% no līzinga objekta vērtības; 2) operatīvā līzinga termiņš ne garāks kā 5 gadi; 3) finanšu līzinga termiņš ne garāks kā 7 gadi; 4) vienotu atpirkuma vērtību kritēriju noteikšana atpirkumu gadījumos, padarot tos saistošus līzinga kompānijai un pārdevējam. <p>V.G. cita starpā ierosinājis operatīvo līzingu dot tikai uz garantijas laiku, par ko LPAA padome nav piekritusi.</p> <p>Ierosināts apspriest arī a/m atpakaļpirkuma noteikumus, nosakot, ka tam, kurš uzņēmies atpakaļpirkuma saistības, ir pirkuma tiesības par nosaukto atpirkuma cenu saņemt visus atpērkamos a/m. Padome nolēmusi izveidot darba grupu šo jautājumu apspriešanai.</p>		
---	--	--	--

<p>22.10.2010. un 12.11.2010. AA un LLDA darba grupas sēdes</p>	<p>22.10.2010. sēdē apspriesti un diskutēti jautājumi, par ko 12.11.2010. pieņemti lēmumi</p>	<p>1. Lēmums: Darba grupa vienojas, ka minimālā pirmā iemaksa operatīvā līzina gadījumā fiziskām personām nosakāma 10% apmērā no a/m pārdošanas cenas. Pirmā iemaksa būs atkarīga no līzina termiņa, a/m markas, klases un līzina ņēmēja kredītvēstures.</p> <p>2. (..) Lēmums: Darba grupa vienojas, ka operatīvā līzina maksimālais termiņš nedrīkst būt garāks par 5 gadiem fiziskām personām. Izņēmuma gadījumi ir pieļaujami, bet, izskatot iespējas par garāku operat. līzina termiņu, vēlams Klientam piedāvāt finanšu līzingu.</p> <p>3. Lēmums: Darba grupa vienojas, ka <u>automobiļu atlikuma/atpirkuma vērtības % no cenas tabulā</u>, pēc kuras vadīties atpirkumos, ir atbilstošas un akceptējamas. Tabula būs kā vadlīnijas starp LPAA un LLDA.</p> <p>4. Darba grupas dalībnieki atzīmē, ka, lai sakārtotu jautājumu par „pirmo roku” atpakaļpirkumos, jāinformē Klienti, ka operatīvais līzings būtībā ir <u>noma</u> un nomas termiņa beigās līzina objekts jāatgriež iznomātājam/īpašniekam, kurš savukārt to „pārdos” tam, kurš uzņēmis atpakaļpirkuma saistības par šo līzina objektu. Jārēķinās, ka situācijas noteicējs, lielā mērā, ir Klients. Ja viņš vēlas līzina objektu termiņa beigās izpirkt, tad jādod viņam tāda iespēja.</p> <p>Lēmums: Darba grupa vienojas, ka asociācijas rekomendēs saviem biedriem operatīvā līzina līgumos iekļaut noteikumu – vienošanos ar Dīleri, ka gadījumos, kad Klients līzina termiņa beigās pats a/m neizpērk, a/m tiek atgriezti Dīlerim</p>	
---	---	---	--

		<p>5. Darba grupa arī šajā jautājumā atgriežas pie atziņas, ka Klients ir jāizglīto un šobrīd ir ļoti piemērots laiks to darīt, ka operatīvais līzings būtībā ir <u>noma</u>, un līzings objekta īpašnieks ir līzings kompānija, kas ir tiesīga noteikt, kur tās īpašumu remontēt. Tā kā līzings termiņa beigās kāds uzņēmums ir uzņēmies atpakaļpirkuma saistības un atpirkuma vērtība ir noteikta vadoties pēc tā, ka tiks ievēroti a/m tehnisko apkopju termiņi un tehniskās prasības, tad a/m lietotāja vēlme veikt apkopes un remontus būtu jāsaskaņo ar šo uzņēmumu. Līzings līgumos jāparedz prasība par iespēju kontrolēt apkopes un remontus (darbus apliecinoši dokumenti, regulāri ieraksti servisa grāmatiņās u.c.)</p> <p>Lēmums: darba grupa vienojas, ka jāorganizē tikšanās ar apdrošināšanas sabiedrību pārstāvjiem, lai risinātu šos jautājumus. LLDA pārstāvji piekrīt, ka tehniskās apkopes un remontu jāveic attiecīgo a/m marku pārstāvju servisos, kā rezultātā tiek saglabāta līzings objekta atpirkuma vērtība.</p> <p>6. Lēmums: Darba grupa vienojas, ka līzings līguma noslēgšanas brīdī Klients tiks informēts gan par atpirkuma vērtību, gan par „nolietojuma instrukcijas” prasībām (saņems informāciju par to, kur instrukcija pieejama). Mēnesi pirms līzings termiņa beigām Klientam a/m jāatrāda Dīlerim/atpircējam, kad arī var tikt izdarīta defektācija, ar ko Klients tiks iepazīstināts (paraksta aktu). Par remontu izdevumu piedziņu Dīleris vienojas ar līzingu.</p>	
16.11.2010. AA paplašinātā padomes sēde	Dalībnieki iepazīstināti ar 12.11.2010. darba grupā pieņemtajiem lēmumiem.		

[10] LLDA un AA darba grupā no LLDA piedalījušies pārstāvji no SIA „Nordea Finance Latvia”, SIA „Citadele līzings un faktoringš”, SIA „SEB Līzings” un SIA „DNB līzings”, kā arī V.G.

4.2.2. LLDA valdes locekļa V.G. paskaidrojumi apmeklējuma laikā¹

[11] 2009.gadā krīzes rezultātā samazinājās klientu – fizisku personu maksātspēja, savukārt līzingu jauno darījumu kopapjomi samazinājās par 80 % un vairāk. Daudzi no esošajiem līzingu ņēmējiem vairs nespēja veikt līzingu maksājumus, kā rezultātā līzingu kompānijas atbilstoši līgumiem bija spiestas pārņemt līzingu priekšmetus, t.i., automašīnas, un realizēt tās. Tirgū lietotu automašīnu cenas ļoti bieži bija zemākas nekā klienta saistības (atlikusī vērtība automašīnai) pret līzingu kompāniju. Atbilstoši pastāvošajai likumdošanai un noslēgtajiem līzingu līgumiem, ja līzingu priekšmets tiek pārdots lētāk nekā atlikusī vērtība, klients ir spiests kompensēt šo starpību līzingu kompānijai. Apkopojot iemeslus, kāpēc šāda situācija izveidojās, tika konstatēts, ka viens no galvenajiem iemesliem bija 2006.-2008.gadā brīvā tirgus konkurences apstākļos izveidojusies situācija, kad auto tirgotāji, lai realizētu savu preci, klientiem piedāvāja ļoti zemas vai pat neesošas pirmās iemaksas.

[12] Savukārt līzingu kompānijas, lai spētu piesaistīt sev klientus, bija spiestas šādiem noteikumiem pakļauties. Pastāv vispārīga prakse jebkurai jaunai, nelietotai automašīnai, tiklīdz izvesta no salona, tirgus cena krītas par 10-20 %. Maza pirmā iemaksa vai tās neesamība automātiski nozīmē, ka vismaz pirmo gadu automašīnas tirgus vērtība ir zemāka nekā klienta saistības pret līzingu kompāniju.

Līdzīgi tika piedāvātas atlikušās vērtības no pārdevēja puses, kuras ir augstākas nekā atbilstoši lietota automašīna varētu tirgū maksāt. Arī šī augstā atlikusī vērtība līguma beigās nozīmē mazākus ikmēneša maksājumus, kas vienlaicīgi piesaista klientus ar iespēju ar mazākiem ikmēneša maksājumiem. Tas atkal rada risku, un kā jau krīzes laikā pierādījās, klients, pārtraucot maksājumus, ir spiests kompensēt līzingu kompānijai starpību.

[13] Salīdzinot Latvijā līdz 2008.gadam pastāvējušo praksi, sevišķi to, kas redzams reklāmu piedāvājumos, tika konstatēts, ka iepriekšminētie divi nosacījumi ir viens no iemesliem, kāpēc daudz klientu, pārtraucot maksājumus, bija spiesti palikt parādā līzingu kompānijām. Lai turpmāk novērstu šādu gadījumu iespējamību, LLDA meklēja risinājumu, kādā veidā turpmāk novērst šādu situāciju atkārtošanos, kam ir ļoti smagas makroekonomiskas sekas. Tāpat pasaulē pastāv šādas tabulas, kuru pamatmērķis ir norādīt, kādas ir rekomendējamās automašīnu atlikušās vērtības jeb tirgus cenas atkarībā no automašīnas vecuma un nobraukuma, lai varētu prognozēt jaunas automašīnas sagaidāmo cenu pēc noteikta termiņa un ar noteiktu nobraukumu. Šādu tabulu izmantošana novērš varbūtību, ka klients pēc automašīnas normālas ekspluatācijas kādā laika posmā var palikt parādā līzingu kompānijai sakarā ar to, ka klienta saistības ir lielākas nekā automašīnas tirgus cena.

[14] Konsultējoties ar AA, LLDA kopā ar to nonākusi pie secinājuma, ka tieši šis ir viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc daudz fizisko personu nonāca līdz maksātspējai. Rezultātā, ņemot vērā ārzemju praksi, LLDA un AA salīdzināja lietotu automašīnu tirgus cenas ar tabulām (operatīvā līzingu vērtības). Šādu tabulu var atrast internetā, bet šī konkrēti nāca no AA un tika pielāgota Latvijas tirgus situācijai. Šai tabulai (tabula Nr.3) ir rekomendējošs raksturs, tā nodrošina to, lai klientiem nerastos risks uzņemties līguma saistības, kuru rezultātā var rasties situācija, klientam nespējot pildīt savas saistības, vai operatīvā līzingu līguma beigās izveidojas parāds līzingu kompānijai. Tabula satur lietotu automašīnu aptuvenās tirgus vērtības, salīdzinot ar jaunas automašīnas cenu. Tabulā norādītās procentuālās vērtības mainās atkarībā no automašīnas vecuma gados un nobraukuma konkrētā laika posmā. Zaļā krāsā tabulā nozīmē, ka nomas (operatīvā līzingu) līguma beigās ir ļoti maza varbūtība, ka

¹ 30.01.2013. sarunu protokols.

automašīnas tirgus cena konkrētā laika posmā, salīdzinot ar jaunas automašīnas cenu, būtu procentuāli lielāka nekā tabulā norādītā vērtība procentos. Sarkanā – risks, ka atlikusī vērtība būs augstāka nekā tirgus cena. Tabula ir kā vadlīnijas, kas LLDA biedriem un auto tirgotājiem palīdz mazināt iepriekš aprakstīto risku un vienlaikus, galvenais, samazina patērētāju iespējamās problēmas nākotnē – maksājumu grūtības. Katrs LLDA biedrs atbilstoši pastāvošajai iekšējai riska politikai pilnīgi patstāvīgi izvēlas līzings līgumu nosacījumus, ko piedāvāt konkrētam klientam, un šī tabula nekādi to neierobežo. To apliecina fakts, ka dažādas līzings kompānijas uz vienu un to pašu automašīnas modeli var piedāvāt dažādus nosacījumus gan attiecībā uz pirmo iemaksu, gan arī uz atlikušo vērtību līzings termiņa beigās. Praksē līzings kompāniju līgumi ir dažādi.

Tabula Nr.3

Vieglo automobiļu un mikroautobusu atlikuma/atpirkuma vērtība % no cenas
Apstiprināta LLDA un LPAA 11-2010

Nobraukums	Gadi							
	6 mēn	1 gads	2 gadi	3 gadi	4 gadi	5 gadi	6 gadi	7 gadi
10000	75	70	60	55	50	45	38	30
20000	72	67	57	52	47	43	35	29
30000	69	64	54	49	44	41	32	26
40000	67	62	52	47	42	38	29	23
50000	65	60	50	45	40	36	26	20
60000	63	58	48	43	38	34	24	18
70000	61	56	46	41	36	31	22	16
80000	59	54	44	39	34	29	20	14
90000	57	52	42	37	32	27	18	12
100000	55	50	40	35	30	25	16	10
110000	53	48	38	33	28	23	14	-
120000	51	46	36	31	26	21	12	-
130000	49	44	34	29	24	19	10	-
140000	47	42	32	27	22	17	-	-
150000	45	40	30	25	20	15	-	-
160000	43	38	29	24	19	14	-	-
170000	41	36	28	23	18	13	-	-
180000	39	34	27	22	17	12	-	-
190000	37	32	26	21	16	11	-	-
200000	35	30	25	20	15	10	-	-

(AA biedru sapulču protokolā Nr.1 (07.03.2011.) norādīts, ka šī ir operatīvā līzings tabula fiziskām personām par maksimālajām % likmēm.)

V.G. precīzi neatceras, taču, viņam šķiet, ka minētā tabula tika skatīta LLDA biedru kopsapulcē. Notika biedru sapulce (tikšanās), kuras laikā LLDA biedri un AA pārstāvji izskatīja, vai šī tabula ir atbilstoša tirgus situācijai, to pieņēma zināšanai. Lai pierādītu to, ka tabulai ir rekomendējošs raksturs, LLDA lūdza KP iepazīties ar brīvas izlases kārtā noslēgtiem līzings līgumiem, kuros pierādīsies, ka šī tabula netiek izmantota tirgus ierobežošanai. Pēdējā sarakste par šo tēmu ar AA bijusi laika posmā ap 2010.gadu.

[15]LLDA pārstāvis neatceras, ka būtu rakstveida noteikumi par maksimālo termiņu fiziskām personām operatīvajam līzings vai pirmpirkuma tiesībām dīleriem. Tādas vienošanās nav un nevarēja būt, jo saskaņā ar praksi dīleri parasti vēlējas atpirkt automašīnas par zemākām cenām nekā varēja pārdot tirgū. Līdz ar to līzings kompānijas operatīvā līzings līgumu beigās, kā arī gadījumos, kad klienti nespēja pildīt savas saistības, bieži izvēlējas pārdot automašīnas jebkuram pircējam, kas spēja piedāvāt augstāku cenu.

[16] Jebkuras līzings kompānijas līgumos tiek noteikts, ka līzings priekšmets, kas ir līzings kompānijas īpašums, ir jāremontē konkrētas markas automašīnu remontam autorizētā uzņēmumā, neuzrādot konkrētus uzņēmumus. Noteikt konkrētu uzņēmumu nav iespējams, jo tirgū ir brīva konkurence un praktiski visām automašīnu markām ir pietiekošs skaits atbilstošu uzņēmumu. Par šo tēmu nav nekādu LLDA ietvaros izstrādātu nosacījumu. Par ierakstu LLDA 18.05.2010. biedru sapulces protokola 1.punktu V.G. paskaidro, ka automašīnām jābūt remontētām autorizētos servisos, ja līzings automašīna tiek remontēta kaut kur citur, garantijas vairs nebūs. Tas, ka nevar automašīnu remontēt, kur pagadās, ir ietverts jebkuras līzings kompānijas līgumos.

[17] Ņemot vērā to, ka LLDA valdes loceklis V.G. ir strādājis SIA „Hipolīzings”, viņam citas līzings kompānijas nesniedz informāciju par saviem komercnoslēpumiem. Tomēr, Ņemot vērā viņa 16 gadu pieredzi līzings, V.G. ir pārliecināts, ka šādu tabulu strikti ievērot pat nav iespējams, sevišķi attiecībā uz pirmajām iemaksām, kuras tajā definētas tikai pastarpināti, un šobrīd daudzās reklāmās norādītā pirmā iemaksa ir zemāka nekā tā būtu iespējama atbilstoši tabulai. SIA „Hipolīzings” neievēroja šo tabulu.

[18] Par ierakstu LLDA 05.10.2010. biedru sapulces protokola 2.punktā V.G. paskaidro, ka apdrošināšanas kompānijas centās nelielus defektus apmaksāt klientiem skaidrā naudā, nevis servisiem. Klienti šo naudu varēja notērēt citur, tādēļ apdrošināšanas kompānijas tika aicinātas maksāt tieši servisiem.

4.2.3. Apmeklējumu laikā saņemtā informācija no AS „Wess Motors”, SIA „Karlo Motors” un AA pārstāvjiem

[19] SIA „WESS Motors” pārstāvja paskaidrojumi:

Sliktā ekonomiskā stāvokļa dēļ Latvijā līzings devēji bija kļuvuši prasīgi, un privātpersonām bija grūti iegūt līzingu. Tas varētu būt bijis iemesls AA un LLDA darba grupai, lai saprastu, kādēļ līzings nosacījumi ir slikti, kaimiņvalstīs šie nosacījumi ir labāki. Automašīnas iegāde bez pirmās iemaksas nav Eiropas prakse. 10 % ir minimālā iemaksa jaunai automašīnai. Šie noteikumi nav likums, bet gan rekomendācija, kuru var arī neievērot. Lai arī neseko šīm vadlīnijām, SIA „WESS Motors” pārstāvis uzskata, ka šādi nosacījumi ir objektīvi. Vadlīnijas ir rekomendācija, jo pastāv pieredze, ka dīleri bankrotē, ja nosacījumi ir zemāki, un tas slikti ietekmē tirgu. Zemāki nosacījumi līzingsam var novest pie dīlera bankrota.

[20] SIA „Karlo Motors” pārstāvja paskaidrojumi:

Noteikumu par minimālās pirmās iemaksas sliekšņa noteikšanu iniciatore bija LLDA, AA iniciatīva bija noteikt konkrētu iemaksu, kas sastāda aptuveni 10 % no cenas, lai pircējam būtu atbildības sajūta, iegādājoties dārgas preces. Tabulu par automašīnu atlikuma/atpirkuma vērtības procentiem no cenas AA izstrādājusi kopā ar LLDA aptuveni pirms gada. Tās mērķis bija izstrādāt vienotus atpakaļpirkuma standartus visā valstī. Šo tabulu SIA „Karlo Motors” izmanto ikdienā.

[21] AA pārstāvju paskaidrojumi un 24.02.2010. padomes sēdes protokols:

AA ir runājusi ar LLDA par pirmās iemaksas apmēru līzings darījumos, bet nekādas vienošanās par to nav. Automašīnas vērtēšanas tabula nav obligāta, bet to var izmantot kā vadlīnijas. AA pārstāvis nezina, vai līzings kompānijas tiešām vadās pēc šiem noteikumiem. Apmeklējuma laikā iegūta kopija no AA 24.02.2010. padomes sēdes protokola, kurā norādīts:

24.02.2010. AA padomes sēdes protokols	3.jautājums: <u>a.</u> O.O. iepazīstina Padomi ar paveikto sadarbības uzlabošanai un pilnveidošanai ar līzinga devējiem: <ul style="list-style-type: none"> • Notikušas vairākas tikšanās ar līzinga devējiem un viņi iepazīstināti ar mums aktuāliem jautājumiem par operatīvā līzinga a/m nolietojumu novērtēšanu un „sadarbību” ar apdrošinātājiem apdrošināšanas gadījumos; • Iesniegta vēstule Latvijas līzinga devēju asociācijai ar sadarbības priekšlikumiem un apspriežamajiem jautājumiem (līzinga devēji konceptuāli ir akceptējuši instrukcijas un akta pieņemšanu, kā arī ierobežot skaidras naudas izmaksu). 	Lēmums: Padome uzdod Valdei turpināt sarunas ar līzinga devējiem un informēt Padomi par rezultātiem
---	---	--

4.2.4. Elektroniskā pasta vēstule

[22]No lietas *Par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu biedrības AA darbībās* materiāliem pievienota kopija no elektroniskā pasta vēstules (no AA padomes priekšsēdētāja A.A. elektroniskās pastkastītes):

E-pasts (sūtītājs, adresāts, temats)	Saturs
From: A.K. Inchcape Latvia) [e-pasta adrese] Sent: <i>Pirmdiena, 31.okt. 2011.gada 19:20</i> To: ‘v.k.’; ‘A.A.=LPAA Padome’; ‘I.R.’; ‘I.R.’; ‘V.S.=LPAA Padome’ Cc: ‘D.Z.’; ‘J.K.’; ‘J.K.=LPAA’; ‘Valde=A.K.’; ‘Valde=Martins’; ‘Valde=Zane’ Subject: <i>Leiputrija atsākas</i>	<p>Sveiciens visiem</p> <p>Zemāk ir links un informācija par to ka līzinga iemaksas jautājums atkal sāk palikt ļodzīgs, jo tiek piedāvāti 5% iemaksa. Tas pats ir novērots uz Nissan un VW kampaņām.</p> <p>Andris</p> <p>From: V.G. [mailto:e-pasta adrese] Sent: Monday, October 31, 2011, 10:45 AM To: A.K. (Inchcape Latvia) Subject: RE: Viss atsākas</p> <p>Jā, es šonedēļ dodos uz komercbanku asociāciju, par šo jautājumu diskutēt. Ja viņi atbalstīs, tad iesim uz priekšu. Līzinga asociācija jau ir vienojusies, taču bez „mammu” piekrišanas negribam asas kustības.</p> <p>From: A.K. (Inchcape Latvia) [mailto:e-pasta adrese] Sent: Monday, October 31, 2011, 10:42 AM To: V.G. Subject: Viss atsākas</p> <p>Sveiks</p> <p>Nu redzi, kā jau mēs domājām – tirgus spēlētāji atsāk tuvināšanos 0% pirmai iemaksai. Mums par šito ir jārūnā vai nu mēs turam grožus vai nu ne?</p> <p>http://www.wess.lv/toyota/wessmotors/newsevents/unicreditacija A.K. Country Manager Latvia</p>

4.2.5. LLDA 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18 sniegtā informācija

[23] LLDA darbības attiecībā uz šajā lietā izskatāmajiem jautājumiem ir saistītas ar nozares sakārtošanas, t.sk. likumdošanas iniciatīvām patērētāju aizsardzībai, kas netieši aizsargā arī LLDA biedrus, nodrošinot patērētāju maksāspēju un iespējas izpildīt saistības pret LLDA biedriem. Šīs iniciatīvas skatāmas arī kontekstā ar nolūku veicināt Latvijas Valdības pretinflācijas mēru pilnveidošanu, kā arī ar nodomu atbalstīt valsts praksi darbībās pret ekonomikas pārkaršanu.

[24] Sākot no 2008.gada beigām sakarā ar finanšu resursu pieejamības samazināšanos un, ņemot vērā to, ka strauji pasliktinājās ekonomiskā situācija Latvijā, faktiski visas līzinga sabiedrības būtiski samazināja vai pat pārtrauca jaunu līzinga līgumu slēgšanu ar klientiem. Finanšu iestāžu uzstādījums tobrīd bija maksimāli atgūt ieguldītos līdzekļus darījumos, vienlaicīgi pēc iespējas atbalstot klientus, lai tie spētu izpildīt savas pret konkrēto finanšu iestādi uzņemtās saistības. Šāda politika mazināja potenciālos zaudējumus līzinga sabiedrībām, gan arī maksimāli mazināja iespēju klientiem nokļūt Kredītu reģistra parādniķu sadaļā. Tādējādi 2008.gada beigās un turpmākos divus gadus līzinga sabiedrību vadošā nodarbe bija maksājumu grafiku koriģēšana u.c.

[25] Ņemot vērā to, ka līzinga sabiedrībām bija ievērojami zaudējumi, t.sk. zaudēti klienti, LLDA ietvaros tika izvērtēti šādas situācijas rašanās cēloņi un meklēti risinājumi, kā nodrošināt šādas situācijas neatkārtāšanos nākotnē. Vispirms tika identificēts, ka klientu nespējai pildīt savas saistības pret līzinga sabiedrībām bija klientu maksāspējas pasliktināšanās, kas piespieda tos nodot līzinga priekšmetus atpakaļ līzinga sabiedrībām, kuras bija spiestas tos realizēt. Vienlaicīgi tika identificēts, ka būtiskā daļā gadījumu līzinga priekšmetu pārdošana līzinga sabiedrībām nes zaudējumus, t.i., klienta parāds ir lielāks par līzinga priekšmeta pārdošanas cenu tirgū, tāpēc līzinga sabiedrības piedzina radušos zaudējumus no bijušā klienta, un fiziskām personām nācies turpināt maksājumus par jau līzinga sabiedrības pārņemtu līzinga priekšmetu.

Pēc LLDA veiktās analīzes tika secināts, ka minētās problēmas izraisīja viena būtiska nianse – klienta parāds (jeb līzinga līguma atlikusī vērtība) lielāko daļu līzinga periods bija augstāks nekā līzinga priekšmeta tirgus cena. Šāda situācija varēja izveidoties trīs iemeslu dēļ:

- 1) klients līzinga līguma sākumā nav veicis pietiekamu pirmo iemaksu, kas nosegtu jaunas preces sākotnējo vērtības kritumu;
- 2) līguma termiņš ir ļoti garš;
- 3) operatīvā līzinga gadījumā sākotnēji paredzētā atlikusī vērtība ir augstāka par līzinga priekšmeta attiecīgā brīža reālo tirgus cenu.

LLDA izpētes gaitā tika secināts, ka laika posmā līdz 2008.gada beigām tirgū ļoti bieži tika pieļautas visas trīs augstākminētās situācijas.

[26] Ņemot vērā līzinga nozares problēmu ciešo saistību ar auto tirdzniecības industriju, 2010.gadā tika izveidota LLDA un AA kopīga darba grupa problemātisko jautājumu apzināšanai (šī darba grupa pastāvēja tikai 2010.gada otrajā pusē), kuras ietvaros tika izstrādātas vadlīnijas attiecībā uz dažādiem patērētāju finansēšanu auto iegādes gadījumā saistītiem noteikumiem. Tika īstenota iniciatīva veikt grozījumus Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, lai noteiktu minimālo pirmo iemaksu patērētāju kredītēšanas gadījumos attiecībā uz līzinga priekšmetiem ar augstu vērtību. Ierosinājums ir guvis plašu atbalstu, un šobrīd nosūtīts uz LR Saeimu pirmajam lasījumam.

[27] LLDA un AA darba grupā, izmantojot citu Eiropas valstu praksi, 2010.gada nogalē tika izstrādāta automašīnu atlikušo vērtību tabula, kurai bija izglītojošs un informatīvs raksturs un kura aptuveni ieskicēja iespējamo automašīnas tirgus vērtību konkrētā vecumā un pie attiecīgā nobraukuma, ar mērķi novērst nesaprātīgu patērētāju finansēšanu gadījumos, kad auto tika iegādāts līzīngā. Līzīnga devēji visā pasaulē izmanto šīs tabulas kā vadlīnijas atlikuma vērtības noteikšanā. Latvijā lietotās tabulas bāze ņemta no 1996.gada Ženēvas auto kataloga „Auto Revue 96”. Darba grupas izstrādātā atlikušo vērtību tabula no Ženēvas auto katalogā norādītās tikai atšķiras ar veidu, kā tiek norādīts automašīnas vērtības kritums. Atsevišķas Ženēvas tabulas vērtības tika koriģētas atbilstoši auto tirgus situācijai Latvijā krīzes apstākļos. Izveidotā tabula uzskatāma vienīgi par vadlīniju atlikušās vērtības noteikšanā līdzās pasaulē pastāvošiem standartiem. Katrs LLDA biedrs savā darbībā izmantoja pats savu metodiku, iespējams, ka atsevišķi biedri izmantoja LLDA un AA kopīgi izstrādātās tabulas elementus, tomēr tā nekādā veidā nebija tiem saistoša.

Attiecībā uz tabulā norādīto ieteicamo līguma termiņu (ne vairāk kā pieci gadi), jāpaskaidro, ka tirgus izpētes rezultātā gari līzīnga termiņi (pamatā virs pieciem gadiem), klienta finanšu grūtību gadījumos automātiski rada situāciju, kurā pārņemtais līzīnga priekšmets tiek pārdots ar zaudējumiem un seko atlikušās summas piedziņa no jau tā neveiksmīgā klienta. Arī šim līguma termiņa norādījumam ir tikai izglītojošs un informatīvs raksturs, ar mērķi informēt līzīnga devējus par iespējamām sekām patērētājiem, piemērojot garākus termiņus. Praksē līzīnga līguma termiņa izvēli nosaka tikai un vienīgi konkrēta darījuma apstākļi un līzīnga sabiedrības iekšējie normatīvi.

[28] LLDA ietvaros nav tikušas slēgtas vai panāktas jebkādas saistošas vienošanās LLDA biedru starpā attiecībā uz minimālo pirmo iemaksu, maksimālajiem auto līzīnga līguma termiņiem vai citiem parametriem attiecībā uz līzīnga sabiedrību darbību. Ierosinātās lietas objekts ir LLDA tirgus izpētes rezultātā radītas vispārējas rekomendācijas, kuru mērķis ir tikai un vienīgi maksimāli pasargāt patērētājus, mazināt nesaprātīgas aizņemšanās iespējas un novērst potenciālas problēmas nākotnē gan patērētājiem, gan līzīnga sabiedrībām.

Kopš 2010.gada līzīnga uzņēmumi pamazām ir atsākuši finansējuma piešķiršanu, respektīvi, ir palielinājusies konkurence līzīnga sabiedrību starpā. Sākot ar 2011.gadu presē ir parādījušās reklāmas, kurās atkal tika piedāvāti klientiem ļoti izdevīgi līzīnga noteikumi attiecībā uz pirmajām iemaksām un citiem nosacījumiem. Minētais parāda, ka LLDA biedru starpā nepastāv jebkādas vienošanās par minimālo pirmo iemaksu vai citiem līzīnga līgumu noteikumiem.

[29] Jebkāda tehnisko apkopju/remontu veikšanas vietu apspriešana ar AA darba grupā 2010.gadā vai citkārt, ir bijusi saistīta ar AA vēlmi noteikt, kādos servisos līzīngā ņemtās automašīnas ir remontējamas/apkopjamas. Līzīnga sabiedrības AA biedru spiedienam ir pakļāvušās tiktāl, cik tātāl auto apkopju veikšana noteiktos servisos ir saistīta ar ražotāja (pārdevēja) garantijas spēkā esamības nodrošināšanu, kas ir līzīnga sabiedrības, kā īpašnieka, būtiska interese. Līzīngā ņemtās automašīnas līdz līguma beigu termiņam pieder līzīnga sabiedrībām, un tās kā īpašnieki ir ieinteresētas, lai to īpašums tiktu apkopts atbilstoši ražotāja norādēm un nezaudētu ražotāja (pārdevēja) garantiju.

[30] Līzīnga sabiedrības bieži savā darbībā saskaras ar situāciju, kad lietotām automašīnām relatīvi nelielu bojājumu gadījumos (līdz Ls 500 remonta izmaksas), apdrošināšanas sabiedrības klientiem – privātpersonām piedāvā izmaksāt apdrošināšanas atlīdzību naudā, nevis apmaksājot remontdarbus. Apdrošināšanas sabiedrības šādā veidā samazina izmaksas summu, savukārt, klienti šādos gadījumos bieži izmanto „pagrīdes” servisu pakalpojumus, kas uzstāda nekvalitatīvas detaļas, kas var apdraudēt satiksmes drošību. Ir bijuši arī gadījumi, kad, pārņemot līzīnga priekšmetu, tiek konstatēts, ka remonts nav ticis veikts vispār, un saņemto

atlīdzību klients izlietojis citām vajadzībām. Šādu iemeslu dēļ līzings sabiedrības nosaka ierobežojumus apdrošināšanas atlīdzību izmaksām skaidrā naudā un pieprasa apdrošināšanas sabiedrībām izmaksāt atlīdzības tieši transporta līdzekļu remonta uzņēmumiem, turklāt, garantijas laikā – tādiem uzņēmumiem, kas ir autorizēti veikt konkrētas markas transporta līdzekļu remontu.

- [31] Attiecībā uz lietā esošo 31.10.2011. e-pasta saraksti starp A.K. un V.G. (skat. 4.2.4.punktu) par to, ka tirgū ir tuvināšanās 0 % pirmajai iemaksai un „kaut kas ir jādara”, LLDA norāda, ka šī sarakste notika saistībā ar likumdošanas iniciatīvu patērētāju finansēšanas jautājumā un V.G. norāde par to, ka jādiskutē ar Komerbanku asociāciju bija saistīta ar vēlmi apspriesties ar Komerbanku asociāciju, kā likumdošanas iniciatīvu jomā pieredzējušu un zinošu organizāciju, kura turklāt tieši saistīta ar līzings sabiedrībām, par iespējām virzīt minēto iniciatīvu. To apliecina LLDA 23.11.2011. nosūtītā vēstule Nr.8/2011 Komerbanku asociācijas padomei.
- [32] Lai īstenotu administratīvā procesa efektivitāti un procesuālo ekonomiju, kā arī ļautu KP ietaupīt resursus šīs lietas izmeklēšanā, LLDA piedāvā KP izbeigt lietas izpēti LLDA uzņemoties noteiktus tiesiskos pienākumus, kas nodrošinātu, ka LLDA pastāvīgi veiks aktīvas darbības, lai izglītotu tās biedrus konkurences tiesību aktuālajos jautājumos, radot apstākļus labai konkurences tiesību izpratnes un brīvā tirgus nostiprināšanai Latvijā.

5. Konkurences likuma 11.panta pirmās daļas piemērošana

5.1. Piemērojamās normas

- [33] KL 11.panta pirmā daļa nosaka, ka *ir aizliegtas un kopš noslēgšanas brīža spēkā neesošas tirgus dalībnieku vienošanās, kuru mērķis vai sekas ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana Latvijas teritorijā, to skaitā vienošanās par:*
- 1) tiešu vai netiešu cenu vai tarifu noteikšanu jebkādā veidā vai to veidošanas noteikumiem, kā arī par tādas informācijas apmaiņu, kura attiecas uz cenām vai realizācijas noteikumiem;*
- 7) darbībām (bezdarbību), kuru dēļ cits tirgus dalībnieks ir spiests atstāt kādu konkrēto tirgu vai tiek apgrūtināta potenciāla tirgus dalībnieka iekļūšana kādā konkrētajā tirgū.*
- [34] KL 1.panta 11.punkts noteikts, ka *vienošanās – divu vai vairāku tirgus dalībnieku līgums vai saskaņota darbība, kurā tirgus dalībnieki piedalās, kā arī lēmums, ko pieņēmusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (asociācija, savienība u.tml.) vai tās amatpersona.*

5.2. Aizliegtas vienošanās pārkāpuma skaidrojums pastāvīgajā judikatūrā

- [35] Atbilstoši KL mērķim, kas definēts likuma 2.pantā, katram tirgus dalībniekam, konkurējot ar citiem, ir jāievēro brīvas, vienlīdzīgas un godīgas konkurences principi. Tādējādi katram tirgus dalībniekam sava darbība tirgū ir jānosaka neatkarīgi. Saskaņā ar Eiropas Savienības tiesas judikatūru, *neatkarīgas rīcības prasība neatņem tirgus dalībniekam tiesības gudri pielāgoties citu konkurējošo tirgus dalībnieku esošajai un prognozējamajai rīcībai, tomēr tā noteikti nepieļauj jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu esamību starp tirgus dalībniekiem, kuru mērķis vai rezultāts ir ietekmēt esošā vai potenciālā konkurējošā tirgus dalībnieka rīcību tirgū vai atklāt šādam konkurējošam tirgus dalībniekam darbības gaitu, kuru tas pats izmanto vai*

iecerējis izmantot tirgū, kur šādu kontaktu rezultāts vai efekts ir tādu saimnieciskās sāncensības noteikumu izveide, kuri neatbilst parastiem noteikumiem tirgū.²

[36] *Asociācijas rekomendācijas saviem biedriem, kuras nav saistošas, arī uzskatāmas par lēmumu, ja patiesībā rekomendācijas paredzētas, lai noteiktu biedru uzvedību tirgū vai tām varētu būt šādas sekas³. Komersantu apvienību izdotās rekomendācijas, metodiski norādījumi un ieteikumi, pat, ja tie nav saistoši, jāvērtē atbilstoši konkurences tiesības regulējošām normām, ja komersantiem, kas ir šo rekomendāciju adresāti, ir būtiska ietekme uz konkurenci konkrētajā tirgū⁴.*

[37] *Nav nepieciešams izvērtēt vienošanās faktisko ietekmi uz konkrēto tirgu, ja acīmredzami vienošanās mērķis ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana. Šis princips attiecas arī uz komersantu asociāciju lēmumiem. Lietas izpētē ir pietiekami izvērtēt vienošanās mērķi bez īpašas tās seku izvērtēšanas⁵.*

[38] *Lai noteiktu, vai attiecīgā vienošanās ir aizliegta, pastiprināti jāpievērš uzmanība vienošanās noteikumu formulējumam un mērķim, kuru paredzēts sasniegt. Pat, ja tiktu konstatēts, ka vienošanās dalībnieki rīkojušies bez jebkāda subjektīva mērķa ierobežot konkurenci, bet ar mērķi novērst krīzes sekas savā nozarē, šādiem apsvērumiem nav nozīmes 101.panta pirmās daļas piemērošanas kontekstā. Var atzīt, ka vienošanās mērķis ir konkurences kavēšana, pat ja tas nav bijis vienīgais mērķis, bet plānots sasniegt arī citus, leģitīmus mērķus.⁶*

5.3. Vienošanās izvērtējums konkrētajā lietā un secinājumi

5.3.1. LLDA apspriestie jautājumi un/vai pieņemtie lēmumi

[39] *Izvērtējot lietā esošo informāciju par LLDA darbību, LLDA un AA sanāksmju protokolus kopsakarā ar LLDA biedru iesniegto informāciju, KP secina, ka LLDA apspriestie jautājumi un/vai izlemtie jautājumi attiecināmi uz:*

- 1) būtiskiem līzings darījumu pamata noteikumiem;*
- 2) sadarbības nosacījumiem ar apdrošināšanas sabiedrībām;*
- 3) atsevišķiem norēķinu kārtības aspektiem ar auto dīleriem.*

5.3.1.1. būtiski līzings darījumu pamata noteikumi, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes

[40] *LLDA un AA 12.11.2010. paplašinātajā darba grupas sēdē (skat. tabulu Nr.2) tika pieņemti šādi lēmumi:*

² Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 29.06.2009. spriedums lietā SKA-234/2009, 18.punkts

³ A.Jones and B.Sufrin, EU Competition law: Texts, Cases, and Materials (4th ed., Oxford University Press, 2011) p.169.

⁴ Apvienotās lietas 96-102, 104, 105, 108 un 110/82 NV IAZ International Belgium and others vs Commission of the European Communities sprieduma 20.punkts

⁵ Lietas 45/85 Verband der Sachversicherer e.V. v Commission of the European Communities sprieduma 39.punkts

⁶ Lietas C-209/07 Beef Industry Development Society Ltd un Barry Brothers (Carrigmore) Meats Ltd v Competition Authority sprieduma 21.punkts

- minimālā pirmā iemaksa operatīvā līzīngā gadījumā fiziskām personām nosakāma 10% apmērā no automašīnas pārdošanas cenas. Pirmā iemaksa būs atkarīga no līzīngā termiņa, a/m markas, klases un līzīngā ņēmēja kredītvēstures;
- operatīvā līzīngā maksimālais termiņš fiziskām personām nedrīkst būt garāks par 5 gadiem;
- automobiļu atlikuma/atpirkuma vērtības % no cenas tabulā (tabula Nr.3), pēc kuras vadīties atpirkumos, ir atbilstošas un akceptējamas;
- rekomendēt LLDA biedriem operatīvā līzīngā līgumos iekļaut noteikumu, ka automašīna tiek atgriezta dīlerim, ja klients līzīngā termiņa beigās pats to neizpērk;
- tehniskās apkopes un remontu jāveic attiecīgo automašīnu marku pārstāvju servisos.

Saskaņā ar 13.09.2010. AA paplašinātās sēdes protokolā norādīto (skat. tabulu Nr.2) tika apspriesta arī iespēja noteikt maksimālo termiņu finanšu līzīngam – 7 gadi. Tomēr turpmākajos dokumentos nav pierādījumu par to, ka šāds lēmums ir pieņemts.

[41]Faktu, ka notikusi augstākminētā vienošanās par minimālo iemaksu operatīvajā līzīngā fiziskai personai, t.sk. apstiprina A.K. un V.G. elektroniskā pasta sarakste (skat. 22.punktā) par pirmajām iemaksām, kur V.G. paskaidro, ka „*līzīngā asociācija jau ir vienojusies*”. Turklāt, vēstulē ir norāde uz to, ka šo jautājumu paredzēts apspriest arī Komerbanku asociācijā, lai saņemtu „mammu” jeb līzīngā devēju mātes kompāniju piekrišanu. Pretēji LLDA skaidrojumam 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18, minētajā e-pasta vēstulē nav nekādas norādes uz LLDA likumdošanas iniciatīvu patērētāju finansēšanas jautājumā.

[42]LLDA gan paskaidrojumos apmeklējuma laikā 30.01.2013. (skat. 14.punktā), gan 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18 (skat. 28.punktā) norādījusi, ka nav pastāvējusi strikta vienošanās par iepriekšminēto, visi norādījumi uztverami vienīgi kā rekomendācijas LLDA biedriem. Lai gan lietā esošajos protokolos pārsvarā nav nekādas norādes uz 4.2.1.punktā uzskaitīto noteikumu rekomendējošo raksturu, 30.06.2010. AA paplašinātajā padomes sēdes protokolā (skat. tabulu Nr.2) pieņemtajā lēmumā tiešām norādīts, ka noteikumi par pirmo iemaksu, līzīngā termiņu un atpirkuma vērtību ir „*vēlamie līzīngā darījumu standarti*”. Tāpat AS „WESS Motors” un AA pārstāvji norādījuši, ka minētie noteikumi nav obligāti, bet tos var izmantot kā vadlīnijas.

5.3.1.2. sadarbības nosacījumi ar apdrošināšanas sabiedrībām, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes

[43]LLDA biedri vairākkārt sanāsmēs apsprieduši ar automašīnu apdrošināšanu saistītus jautājumus, t.sk. par to, kādas apdrošināšanas polises pieņemt un kādas nepieņemt, kam tajās jābūt ietvertam (prot. Nr.4, 01.04.2009., prot. Nr.1, 18.02.2010., prot. Nr.2, 18.05.2010., prot. Nr.3, 05.10.2010.). 18.02.2010. pieņemts lēmums piekrist apdrošinātāja skaidras naudas izmaksai klientam tikai tad, ja automašīnas remonta izmaksas nepārsniedz Ls 200 (vai Ls 500, kā norādīts LLDA 06.09.2013. vēstulē Nr.1-12/18); 18.05.2010. apspriests priekšlikums pieņemt tikai tādas apdrošināšanas polises, kurās ietverts nosacījums automašīnas remontu veikt vienīgi autorizētā servīsā; 18.05.2010. apspriests arī priekšlikums pieņemt no citām apdrošināšanas kompānijām tikai tādas polises, kurās prēmijas maksājūmam jābūt vienu reizi gadā, un apmaks jāveic, noslēdzot polisi.

5.3.1.3. atsevišķi norēķinu kārtības aspekti ar auto dīleriem, kas satur KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma pazīmes

[44]LLDA 15.02.2011. sanāsmē (prot. Nr.1), uzskatot, ka nepieciešama vienota koncepcija, pieņemts lēmums līzīngā devējiem norēķināties ar dīleriem pirms komerctransporta un

industriālā transporta piegādes (priekšapmaksā), bet savukārt vieglo automašīnu iegādes gadījumā norēķināties pēc to piegādes (pēcapmaksā). (Tabula Nr.1.)

5.3.2. KP vērtējums par LLDA apspriestajiem jautājumiem un/vai pieņemtajiem lēmumiem

[45] KP ieskatā augstāk minētie LLDA atsevišķi un kopā ar AA apspriestie/izlemtie jautājumi paši par sevi pieder pie to jautājumu loka, kas katram tirgus darbiniekam jālemj individuāli un neatkarīgi, tostarp arī katram komersantam individuāli vienojoties ar saviem sadarbības partneriem (auto dīļeriem, apdrošināšanas sabiedrībām, auto remonta servisiem, utt.).

[46] Pirmkārt, nosacījumi, ar kādiem komersanti sniedz līzings pakalpojumus fiziskām personām, t.sk. līzings termiņš un pirmās iemaksas apmērs, automašīnas atpirkuma vērtība un pirmpirkuma tiesības, kā arī nosacījumi attiecībā uz servisu un tehniskās apkopes veikšanu, ir vieni no būtiskākajiem savstarpējās konkurences elementiem līzings biznesā, un to apspriešana konkurentu starpā pati par sevi nav pieļaujama. Otrkārt, unificētas pieejas apspriešana un iespējamā attiecināšana uz norēķiniem ar sadarbības partneriem (t.sk. auto dīļeriem) nav pieļaujama konkurējošu tirgu dalībnieku starpā. Savstarpējo norēķinu kārtība pieder pie katram uzņēmumam individuāli un neatkarīgi risināmo jautājumu loka. Priekšapmaksā vai pēcapmaksā, apmaksas termiņi un nosacījumi ir saimnieciskās darbības aspekti, attiecībā uz kuriem ieviešot vienādus noteikumus, var tikt ierobežota un deformēta uzņēmumu savstarpējā konkurence.

Treškārt, arī konkrēti sadarbības noteikumi ar apdrošināšanas sabiedrībām vai konsultācijas ar tām attiecībā uz privātpersonu līzings ņemto apdrošināšanas objektu apdrošināšanas aspektiem (piemēram, apdrošināšanas prēmiju izmaksas apmērs skaidrā naudā u.tml.) katram līzings devējam risināmi individuāli – ar katru konkrēto apdrošināšanas sabiedrību. LLDA apspriedes ir tieši vērstas uz konkurences ierobežošanu, un tām nav pat iedomājams kāds cits, sabiedrības labumu nesošs mērķis.

[47] LLDA biedri ir lielākie līzings devēji Latvijā (skat. 4.punktā), līdz ar to šo komersantu darbībai kopumā ir būtiska ietekme automašīnu līzings pakalpojumu tirgū. Augstāk minētie asociācijā apspriestie jautājumi un izstrādātie noteikumi ļāva tās biedriem paredzēt savu konkurentu komerciālos lēmumus, iespējamo plānoto rīcību, ko citkārt tie nebūtu varējuši, turklāt, būtiski pārsniedzot pieļaujamās sadarbības ietvarus konkurējošus tirgus dalībniekus apvienojošās asociācijas ietvaros. Papildus minētajam jāņem vērā arī šādu asociācijas lēmumu horizontālais efekts – apvienojot spēkus un izstrādājot vienotas nostājas atsevišķos jautājumos, līzings devējiem, ņemot vērā to kopējo ietekmi tirgū, pastāv daudz lielākas iespējas panākt sev vēlamus noteikumus, nekā katram individuāli vienojoties ar saviem sadarbības partneriem. Noteikumi, par kuriem asociācijas apspriedās un/vai vienojās, katrā ziņā attiecas uz to jautājumu loku, kas risināmi katram komersantam individuāli, nevis konkurentus apvienojošā forumā, par kādām ir atzīstamas LLDA un AA.

[48] LLDA lietas izpētes laikā vairākkārt skaidrojusi, ka 22.10.2010. un 12.11.2010. AA un LLDA darba grupas sēdē pieņemto noteikumu (skat. tabulu Nr.2.) rašanās iemesls bija ekonomiskā krīze, faktiski tie bija kā mēģinājums izvairīties no klientu maksātnespējas gadījumiem, kas savukārt radīja zaudējumus līzings devējiem. Šajā saistībā KP, atsaucoties uz Eiropas Savienības tiesu judikatūru, uzsver, ka nozares problēmu sakārtošana nevar kalpot kā arguments un attaisnojums aizliegtām vienošanām vai lēmumiem konkurentu vidē. Lietā C-209/07, Competition Authority v. Beef Industry Development Society (BIDS) Ltd and Barry Brothers Meals Ltd EST noteica: „Pat ja ir konstatēts, ka vienošanās dalībnieki rīkojušies bez jebkāda subjektīvā mērķa ierobežot konkurenci, bet ar mērķi mazināt pārprodukcijas krīzes sekas konkrētajā nozarē, šādiem apsvērumiem nav nozīmes 101.panta pirmās daļas

piemērošanas kontekstā. Patiešām, var atzīt, ka vienošanās mērķis ir konkurences kavēšana pat ja konkurences kavēšana nav vienīgais vienošanās mērķis (pamatmērķis), bet ar to plānots sasniegt citus legītīmus mērķus (...). Attiecīgi, BIDS izteiktie apsvērumi var tikt izvērtēti tikai 101.panta trešās daļas ietvaros, pamatojot atbrīvojuma piemērošanu no 101.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma. (sprieduma 21.punkts). Izvērtējums veicams, ņemot vērā vienošanās saturu un ekonomisko kontekstu. (Joined Cases 29/83 and 30/83 *Compagnie royale asturienne des mines and Rheinzink v Commission* [1984] ECR 1679, paragraph 26, and Case C-551/03 P *General Motors v Commission* [2006] ECR I-3173, paragraph 66).⁷

[49]Saskaņā ar EST nolēmu lietā C-8/08 *T-Mobile* „Attiecībā uz informācijas apmaiņu starp konkurentiem ir jāatgādina, ka saskaņotas darbības veidojošie koordinācijas un sadarbības kritēriji ir jāizprot, ņemot vērā EK līguma normās attiecībā uz konkurenci ietvertu koncepciju, saskaņā ar kuru katram saimnieciskās darbības subjektam ir neatkarīgi jānosaka, kādu politiku kopējā tirgū tas plāno veikt (skat. iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Suiker Unie u.c./Komisija*, 173. punkts; 1981. gada 14. jūlija spriedumu lietā 172/80 *Züchner*, *Recueil*, 2021. lpp., 13. punkts; iepriekš minēto spriedumu apvienotajās lietās *Ahlström Osakeyhtiö u.c./Komisija*, 63. punkts, un 1998. gada 28. maija spriedumu lietā C-7/95 P *Deere/Komisija*, *Recueil*, I-3111. lpp., 86. punkts). (32.p.) Lai gan šī neatkarīguma prasība neizslēdz saimnieciskās darbības subjektu tiesības saprātīgi piemēroties konstatētai vai sagaidāmai to konkurentu rīcībai, tomēr tā strikti iestājas pret jebkādu tiešu vai netiešu kontaktu nodibināšanu starp saimnieciskās darbības subjektiem, lai to rezultātā vai nu ietekmētu faktiskā vai potenciāla konkurenta rīcību tirgū, vai nu to informētu par savu paša īstenošanai paredzēto vai ielānāto rīcību tirgū, ja šo kontaktu mērķis vai sekas ir konkurences nosacījumu rašanās, kas, ņemot vērā sniegto preču vai pakalpojumu raksturu, uzņēmumu lielumu un skaitu un minētā tirgus apmēru, neatbilst normāliem attiecīgā tirgus nosacījumiem (šajā sakarā skat. iepriekš minētos spriedumus apvienotajās lietās *Suiker Unie u.c./Komisija*, 174. punkts; lietā *Züchner*, 14. punkts, un lietā *Deere/Komisija*, 87. punkts). (33.p.)⁸

[50]Attiecībā uz LLDA argumentu, ka 5.3.1.1.apakšpunktā norādītie jautājumi apspriesti patērētāju aizsardzības interesēs norādāms, ka saskaņā ar *Komisijas vadlīniju Par 81.panta trešās daļas piemērošanu*⁹ 47.punktā noteikto tas nevar būt par pietiekamu iemeslu, lai attaisnotu ierobežojošas vienošanās.

[51]KP uzskata, ka LLDA atsevišķi un kopā ar AA biedriem apspriestie jautājumi un panāktās vienošanās pārsniedz atļautās sadarbības ietvarus konkurentu starpā un ir atzīstamas par konkurenci ierobežojošām pēc mērķa. Saskaņā ar konkurences tiesību judikatūrā iedibināto kārtību – ja pierādīts konkurenci kavējošs mērķis, seku pierādīšana nav nepieciešama.¹⁰

[52]Ņemot vērā iepriekš norādīto un konkrētās lietas faktus, šajā lietā analizētā vienošanās kvalificējama kā aizliegta vienošanās starp konkurentiem par pakalpojumu sniegšanas noteikumiem. KP jau iepriekš līdzīgā veidā aizliegtu vienošanos starp Latvijas bankām ir kvalificējusi un vērtējusi kā aizliegtu vienošanos starp konkurentiem par pakalpojumu cenu, ņemot vērā tās mērķi, ekonomisko un juridisko ietvaru.¹¹

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:62007J0209:EN:HTML>

⁸ Lieta C-8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV v. Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*

⁹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52004XC0427%2807%29:EN:HTML>

¹⁰ Lietas 56 un 58/64, *Consten and Grundig*

¹¹ Skat. KP 03.03.2011. lēmuma Nr.E02-15 11.punktu <http://www.kp.gov.lv/files/pdf/nlwbMfrQMK.pdf>

[53] KP neizslēdz, ka noteikumi attiecībā uz minimālo pirmo iemaksu, maksimālo līzina termiņu un automašīnas atlikuma vērtību, iespējams, var pasargāt atsevišķus patērētājus, novēršot nesaprotīgas aizņemšanās gadījumus, taču pirmkārt tie ir vērsti uz to, lai sniegtu labumu tieši līzina devējiem, t.i., var samazināties automašīnu pārdošanas gadījumi, kad klienti vairs nespēj pildīt līzina saistības, palīdz izvairīties no maksājumu piedziņas no līzina ņēmējiem, kuru atdotajām automašīnām ir kritusies tirgus vērtība utt. Tomēr skaidrs, ka atsevišķam līzina devējam piemērojot šādus nosacījumus, tam var strauji samazināties klientu skaits un attiecīgi samazināties konkurētspēja, tādēļ apspriežot šādu noteikumu ievērošanu asociācijā un vienojoties par tiem vismaz rekomendāciju līmenī, līzina devējiem bija pamats prognozēt savu konkurentu darbību tirgū attiecībā uz pirmo iemaksu prasībām, maksimālo līzina termiņu u.c.

[54] Cita starpā LLDA vairākkārt norādījusi uz to, ka pēc tās iniciatīvas izstrādāts grozījums Patērētāju tiesību aizsardzības likumā attiecībā uz minimālo pirmo iemaksu. Lēmuma pieņemšanas laikā šāds grozījums Patērētāju aizsardzības likumā ir jau pieņemts un izsludināts. KP ieskatā šim faktam nav nozīmes, jo konkrētās lietas būtība ir par to, ka LLDA biedri paši savstarpēji vienojušies piemērot minimālo pirmo iemaksu, sniedzot vieglo automašīnu operatīvā līzina pakalpojumus, negaidot likuma pieņemšanu. Turklāt atsevišķiem asociācijas ietvaros apspriestajiem un/vai lemtajiem jautājumiem pat pirmšķietami nav saskatāma sasaiste ar patērētāju labumu un citos KL 11.panta otrās daļas kumulatīvajos kritērijos noteikto efektivitātes ieguvumu sasniegšanu. Ja patērētāju aizsardzībai nepieciešamas vienotas izmaiņas kreditēšanas noteikumos, tad rast risinājumu, t.sk. apsverot minimālās pirmās iemaksas obligātu noteikšanu, ir tikai likumdevēja kompetencē, un LLDA kā sabiedriska organizācija var sniegt savus priekšlikumus izmaiņām normatīvajos aktos.

[55] Jebkurā gadījumā pieņemtais un izsludinātais grozījums Patērētāju tiesību aizsardzības likumā, kam jāstājas spēkā 01.07.2014., attiecas vienīgi attiecībā uz minimālo pirmo iemaksu, bet ne uz pārējiem 39.punktā uzskaitītajiem noteikumiem, kas apspriesti LLDA ietvaros.

[56] Komersantiem ne ārpus, ne arī asociācijas ietvaros nav pieļaujams apspriest un vienojoties par kādu konkurenci ierobežojošu labumu noteikumu ievērošanu, arī, ja, viņuprāt, tie nesīs kādu labumu sabiedrībai, vai arī šādi vienojoties, attiecīgie noteikumi ir jāizvērtē konkurences tiesību ietvaros – veicot juridisko izvērtējumu atbilstoši grupālajiem atbrīvojumiem¹² vai 11.panta otrās daļas četriem kumulatīvajiem kritērijiem.

Tostarp, neizslēdzot iespēju, ka LLDA pieņemtajiem lēmumiem viens no mērķiem tiešām bija patērētāju pasargāšana no nepārdomātiem automašīnu pirkumiem līzina, jāpiezīmē, ka saskaņā ar EST nolēmumu lietā C-209/07 (skat. šī lēmuma 38.punktu) tam nav izšķirošas nozīmes, izvērtējot LLDA darbības atbilstoši KL 11.panta pirmajai daļai. Tātad, ja asociācijas pieņemtie lēmumi ir konkurenci ierobežojoši, iespējams konstatēt KL 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, arī tad, ja paralēli pastāvējis arī nodoms aizsargāt patērētājus.

[57] Bez tam visi 40.punktā norādītie noteikumi, par kuriem bijusi vienošanās starp LLDA biedriem, ietver nosacījumus, ar kādiem realizējami automašīnu līzina pakalpojumi. Vienošanās un informācijas apmaiņa attiecībā uz realizācijas noteikumiem ir norādīta KL 11.panta pirmās daļas 1.punktā kā viens no piemēriem, kā var izpausties panta pirmajā daļā paredzētā aizliegta vienošanās. Turklāt nosacījumi par to, ka automašīna līzina beigās jāatgriež dīlerim un ka tehniskās apkopes un remontu jāveic tikai attiecīgo automašīnu marku pārstāvju servisos, ir vērsti uz citu tirgus dalībnieku izslēgšanu no tirgus un ierobežo jaunu ienākšanu tirgū, neļaujot automašīnu tehnisko apkopi un remontu veikt citos (neautorizētos) servisos. Tādējādi pēdējie divi nosacījumi atbilst arī KL 11.panta pirmās daļas 7.punktā

¹² <http://kp.gov.lv/lv/normativie-akti/latvijas-konkurences-normativie-akti>

norādītajam piemēram. Ņemot vērā minēto, secināms, ka vienošanās par 40.punktā norādītajiem nosacījumiem uzskatāma par KL 11.panta pirmās daļas pārkāpumu. Tostarp saskaņā ar 16.11.2010. protokolu Nr.16/11/2010-10 AA ieteikusi LLDA konsultēties ar KP, lai minētās vienošanās nenonāktu pretrunā ar konkurences ierobežojumus kontrolējamiem normatīviem aktiem, tādējādi secināms, ka vienošanās dalībniekiem pašiem pastāvēja aizdomas, ka ar 40.punktā minētajiem nosacījumiem varētu tikt pārkāpts KL 11.panta pirmajā daļā noteiktais vienošanās aizliegums, un tomēr šādu nosacījumu apspriešana netika pārtraukta.

[58] LLDA vairākkārt norādījusi, ka, cik tai zināms, tās biedri nav strikti ievērojuši 39.punktā norādītos noteikumus, tādējādi arī vienošanās par rekomendācijām nav tikusi ievērota. KP arī lietas izpētes laikā no LLDA biedriem ir ieguvusi informāciju par to piemērotajiem noteikumiem līzinga ņēmējiem, kā arī kopijas no noslēgtajiem līgumiem dažādos laika periodos. Izvērtējot iegūto informāciju, KP secina, ka nav pamata uzskatīt, ka visi LLDA biedri būtu konsekventi sekojuši 39.punktā norādītajiem noteikumiem, tomēr daļēji LLDA biedri tos ir izmantojuši kā vadlīnijas. Vairāki tirgus dalībnieki regulāri ietver līgumos ar klientiem norādes, kur ir remontējams un veicamas tehniskās apkopes līzinga objektam, tāpat vairums tirgus dalībnieku paredz automašīnas atpakaļpirkuma tiesības dīlerim, kas automašīnu pārdevis līzinga devējam. Tādējādi nav pamata arī uzskatīt, ka LLDA lēmumiem nav bijis pilnīgi nekādas ietekmes uz konkurenci līzinga pakalpojumu tirgū.

Vienlaikus KP uzskata, ka tam, vai un cik lielā mērā LLDA dalībnieki ir ieviesuši asociācijā pieņemtos lēmumus praksē, lietā nav izšķirošas nozīmes, jo KL 11.panta pirmajā daļā noteiktais aizliegums attiecas uz pašu darbību, respektīvi, asociācijas biedru (konkurentu), kas, turklāt, konkrētajā situācijā, pārstāv faktiski visus galvenos spēlētājus līzinga jomā¹³, kopīgi apspriestiem un lemtiem jautājumiem, kas saskaņā ar konkurences tiesībās iedibinātajiem principiem apspriežami un lemjami katram tirgus dalībniekam individuāli. Arī saskaņā ar EST nolēmumu (skat. šī lēmuma 37.punktā) faktiskajai vienošanās ietekmei uz tirgu nav būtiskas nozīmes, ja tās mērķis ir konkurences kavēšana, ierobežošana vai deformēšana, un tas attiecas arī uz komersantu asociāciju pieņemtajiem lēmumiem.

[59] LLDA pārstāvis paskaidrojis, ka jebkuras kompānijas līgumos tiek noteikts, ka līzinga priekšmets, kas ir līzinga kompānijas īpašums, ir jāremontē konkrētas markas automašīnu remontam autorizētā servisā (skat. 16.punktā). Tāpat arī LLDA biedru prasību apdrošināšanas kompānijām neapmaksāt klientiem skaidrā naudā atlīdzību par nelielu defektu remontu LLDA pārstāvis uzskatījis par normālu prasību (skat. 18.punktā). KP norāda, ka konkrētajā lietā nav strīda par šādu prasību pieļaujamību vai nepieļaujamību pēc būtības, bet par šādu jautājumu apspriešanas un lemšanas faktu konkurentus apvienojošā vidē – asociācijā, kas konkrētajā gadījumā atbilst KL 11.panta pirmajā daļā noteiktajam aizliegumam, jo pieder pie jautājumu loka, kas katram tirgus dalībniekam risināms individuāli, neatkarīgi un tiešā dialogā ar saviem tiešajiem sadarbības partneriem. Respektīvi, saskaņā ar KL 11.panta pirmās daļas noteikumiem, kā arī, pamatojoties uz konkurences tiesībās iedibināto judikatūru (skat. šī lēmuma 5.2.punktā), nav pieļaujama LLDA biedru savstarpēja apspriešanās un/vai vienošanās par vienādotu noteikumu ietveršanu līgumos ar klientiem un prasību vienādošanu attiecībā pret apdrošināšanas kompānijām u.c. sadarbības partneriem, kas katram tirgus dalībniekam jālemj individuāli.

[60] Lietā nav nozīmes apstāklim, ka ne visi LLDA biedri ir piedalījušies LLDA un AA kopīgajās sanāksmēs. Vairākas no šajā lietā izvērtētajiem vienošanās aspektiem ir apspriesti un/vai izlemti tieši LLDA sanāksmēs. Turklāt no LLDA protokoliem redzams, ka LLDA valdes loceklis V.G. regulāri informējis biedrus par to, kas ir apspriests ar AA (skat. 18.02.2010.

¹³ Skat. šīs vēstules 4 punktu

prot. Nr.1 4.punktu, 05.10.2010. prot. Nr.3 2.,3.punktu), tāpat AA prezidents ir piedalījies LLDA biedru sapulcē 18.05.2010. (prot. Nr.2). Saskaņā ar 18.05.2010. protokolu Nr.2 V.G. ir sniedzis atskaites LLDA biedriem kopumā par iepriekšējiem darbiem, arī tiem jautājumiem, kas ir procesā. Bez tam visās sanāksmēs ir piedalījies V.G., kurš bija LLDA valdes loceklis, ko saskaņā ar LLDA statūtiem ievēl biedru sapulce, tādējādi līzinga devēji viņu kā biedrības izpildinstitūciju bija pilnvarojusi rīkoties LLDA vārdā.

[61] Pamatojoties uz iepriekšminēto, KP konstatē, ka LLDA, apspriežot un/vai vienojoties par būtiskiem līzinga darījumu pamata noteikumiem (prot.Nr.1, 15.02.2011.; prot.Nr.4, 12.12.2011.; AA paplašināto 30.03.2010., 13.09.2010., 22.10.2010., 12.11.2010. sēžu prot.), sadarbības nosacījumiem ar apdrošināšanas sabiedrībām (prot.Nr.1, 18.02.2010.; prot.Nr.2, 18.05.2010.; prot.Nr.3, 05.10.2010.; AA paplašināto 22.10.2010., 12.11.2010. sēžu prot.), atsevišķiem norēķinu kārtības aspektiem ar auto dīleriem (prot.Nr.1, 15.02.2011.), ir pārkāpusi KL 11.panta pirmajā daļā noteikto vienošanās aizliegumu.

6. LLDA izlīguma piedāvājums

[62] KP ir izvērtējusi LLDA 06.09.2013. piedāvājumu uzņemties noteiktus tiesiskos pienākumus, kas nodrošinātu, ka LLDA pastāvīgi veiks aktīvas darbības, lai izglītotu tās biedrus konkurences tiesību aktuālajos jautājumos, radot apstākļus labai konkurences tiesību izpratnes un brīvā tirgus nostiprināšanai Latvijā. KP ieskatā konkrētajā lietā nav lietderīgi izbeigt lietas izpēti, jo no lietas materiāliem secināms, ka LLDA biedri sanāksmēs vairāku gadu garumā regulāri apsprieduši tādus jautājumus par komercdarbību, kas normālos apstākļos katram komersantam būtu jāplāno individuāli.

[63] KP 19.03.2014. nosūtīja LLDA vēstuli Nr.399, ar kuru atbilstoši KL 26.panta sestajai daļai paziņoja par KP lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu, izklāstot šajā lēmumā izvērtētos faktus un argumentus (turpmāk – Paziņojums). LLDA pārstāve 28.03.2014. iepazīnās ar lietas Nr.p/13/03.04./1 materiāliem. Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem, LLDA lūdza iespēju uzsākt izlīguma procesu ar mērķi izbeigt tiesisko strīdu lietā.

[64] 17.04.2014. notika KP un LLDA tikšanās, kuras laikā KP atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 80.panta pirmajai daļai un Administratīvā procesa likuma 63.¹ pantam informēja par iespējamā izlīguma noteikumiem, kurš ietvertu: (i) izdarītā pārkāpuma atzīšanu atbilstoši Paziņojumā konstatētajam; (ii) piekrišanu naudas soda uzlikšanai. KP vienlaicīgi informēja, ka izlīguma noslēgšana ir pamats naudas soda samazināšanai.

[65] KP 08.05.2014. saņēma LLDA izlīguma piedāvājumu ar mērķi izbeigt tiesisko strīdu. Izlīguma piedāvājumā LLDA piekrīt Paziņojumā konstatētajiem faktiem un veikto darbību kvalifikācijai un atzīst, ka atbilstoši Paziņojumā konstatētajiem faktiem un veikto darbību kvalifikācijai ir pārkāpusi KL 11.panta pirmajā daļā noteikto vienošanās aizliegumu. LLDA vienlaicīgi norāda, ka tās nodoms nebija kavēt, ierobežot un/vai deformēt konkurenci, bet aizsargāt līzinga ņēmējus un saglabāt līzinga priekšmetu vērtību līzinga ņēmēju interesēs. Lai turpmāk nodrošinātu savas darbības atbilstību KL, LLDA gatava apņemties izstrādāt vadlīnijas konkurences tiesību normu ievērošanai un reizi gadā LLDA biedriem rīkot apmācības par asociāciju darbībai aktuāliem konkurences tiesību jautājumiem.

[66] LLDA lūdz samazināt piemērojamo naudas sodu par 10% un apliecinā, ka nepārsūdzēs lietā pieņemto lēmumu, ja KP akceptē LLDA izlīguma piedāvājumu.

7. Naudas soda aprēķins

7.1. Naudas soda piemērošanas vispārējais pamats

[67] Ņemot vērā konstatētos faktus un pierādījumus kopsakarā, kuru izvērtējums sniegts 5.3.punktā, KP ieskatā LLDA darbības atbilst KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpuma tiesiskajam sastāvam. Pārkāpums izpaudies apstākļi, ka LLDA ietvaros, atsevišķi vai sadarbojoties ar AA, apspriesti jautājumi un/vai panāktas vienošanās attiecībā uz jautājumiem, kas katram tirgus dalībniekam lemjami individuāli un neatkarīgi, tajā skaitā būtiskiem līzinga darījumu pamata noteikumiem, sadarbības nosacījumiem ar apdrošināšanas sabiedrībām, atsevišķiem norēķinu kārtības aspektiem ar auto dīleriem.

[68] KL 12.panta pirmā daļa nosaka: „*Ja Konkurences padome konstatē tirgus dalībnieku darbībās šā likuma 11.panta pirmās daļas pārkāpumu, tā pieņem lēmumu par pārkāpuma konstatēšanu, tiesiskā pienākuma un naudas soda uzlikšanu*”.

[69] Saskaņā ar taisnīguma principu par katru izdarīto pārkāpumu pārkāpējam jāpiemēro samērīgs sods. Turklāt, administratīvā akta izdošana un pārkāpēju sodīšana ir nepieciešama, lai atturētu citus tirgus dalībniekus no KL pārkāpuma izdarīšanas. Eiropas Savienības Tiesa, tostarp, ir norādījusi, ka rīcības brīvība naudas sodu noteikšanā ir vērsta uz to, lai mudinātu uzņēmumu rīkoties, ievērojot konkurences tiesību normas (*sk. Pirmās instances tiesas 2008.gada 8.oktobra Spriedumu SGL Carbon AG (Vācija) pret Eiropas Kopienu Komisija lietā Nr.T-68/04*). Ja aizliegtās vienošanās pārkāpums noticis starp tirgus dalībniekiem (konkurentiem), kas darbojas vienā tirgus līmenī, tad saskaņā ar KL 12.panta trešo daļu KP ir tiesīga uzlikt konkurentiem naudas sodu līdz 10 procentu apmēram no to pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma katram, bet ne mazāk kā 700 euro katram. Lai noteiktu naudas soda apmēru, KP vērtē pārkāpumus atbilstoši Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumiem Nr.796 *Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem* (turpmāk – Noteikumi Nr.796), kopsakarā ar Administratīvā procesa likuma 66.panta pirmajā daļā noteiktajiem lēmuma satura noteikšanas pamatprincipiem.

Noteikumu Nr.796 3.punktā ir noteikts, ka naudas sodu aprēķina procentos no tirgus dalībnieka pēdējā noslēgtā finanšu gada neto apgrozījuma pirms pārkāpuma konstatēšanas dienas. Savukārt Noteikumu Nr.796 12.punktā noteikts, ka *ja KL 11.panta pirmajā daļā minēto pārkāpumu izdarījusi reģistrēta vai neregistrēta tirgus dalībnieku apvienība (piemēram, asociācija, savienība, biedrība, nodibinājums) vai tās amatpersona, naudas sodu uzliek (..) tirgus dalībnieku apvienībai*. Saskaņā ar lietā esošo 2013.gada pārskatu LLDA ieņēmumi 2013.gadā bija Ls 21 525 (EUR 30 627,32).

7.2. Pārkāpuma smagums

[70] Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 13.punktu, nosakot naudas soda apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu.

[71] Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 14.punktu, nosakot pārkāpuma **smaguma** pakāpi, ņem vērā:
(a) Pārkāpumu **veidu**. KL nesniedz skaidrojumu par aizliegto vienošanos veidiem un kvalifikāciju, vienīgi norādot, kādas vienošanās no to satura viedokļa ir aizliegtas. Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.798 *Noteikumi par atsevišķu horizontālo sadarbības vienošanos nepakļaušanu Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktajam vienošanās aizliegumam* (turpmāk – Noteikumi Nr.798) 2.punktā horizontālas aizliegtas vienošanās iedalītas sadarbības vienošanās un karteļos. KP LLDA darbības kvalificējusi kā aizliegtu

vienošanās pēc mērķa starp konkurentiem par pakalpojumu sniegšanas noteikumiem, kas neatbilst aizliegtas horizontālās sadarbības vienošanās ietvaram, taču, ņemot vērā juridiski ekonomisko kontekstu, pēc savas būtības nav uzskatāma arī par karteli. Tomēr LLDA darbības, konkurentu vidē vienojoties par pakalpojumu sniegšanas noteikumiem, kā mērķa ierobežojums atbilst sevišķi smaga pārkāpuma kvalifikācijai. Ņemot vērā minēto un ievērojot Noteikumu Nr.798 2.9.apakšpunktā sniegto definīciju, kas attiecībā uz konstatēto pārkāpumu izmantojama un attiecināma tiktāl, lai noteiktu pārkāpuma veidu un tā smaguma pakāpi atbilstoši Noteikumu Nr.796 15.punktam, naudas sods tirgus dalībniekiem nosakāms kā par **sevišķi smagu** pārkāpumu. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 18.4.apakšpunktu, ja izdarīts sevišķi smags pārkāpums, naudas soda apmērs nosakāms no 1,5 līdz 7 % no pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma.

(b) Pārkāpuma radītās vai iespējamās **sekas** – LLDA apvieno lielākos tirgus dalībniekus (skat. 3.punktā). Lai gan faktiskās LLDA rīcības sekas KP nevērtēja, šādu vienošanos / lēmumu iespējamās sekas samazina patērētāju iespējas salīdzināt un izvēlēties starp atšķirīgiem piedāvājumiem. Turklāt jāņem vērā tas, ka LLDA ietvaros apspriestie un/vai lemtie jautājumi aptvēra vairākus līzinga pakalpojumu sniegšanas noteikumus, tādējādi, potenciāli tos īstenojot, patērētāju izvēles iespējas samazinātos vēl vairāk. Bez tam, šāda veida vienošanās samazina tirgus dalībnieku neziņu par konkurenta iespējamo rīcību tirgū, kas, savukārt, ir viens no galvenajiem patiesas, nekropļotas konkurences virzītāja spēkiem.

(c) Katra iesaistītā tirgus dalībnieka **lomu** pārkāpumā. Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 16.punktu un tā apakšpunktiem, izvērtējot katra pārkāpumā iesaistītā tirgus dalībnieka lomu, ņem vērā, vai pastāv vismaz viens no šādiem nosacījumiem: tirgus dalībnieks bijis pārkāpuma iniciators; pārkāpumā tirgus dalībniekiem bijusi aktīva vai pasīva loma. Konkrētajā gadījumā LLDA bija aktīva loma pārkāpuma izdarīšanā, jo tieši asociācijas ietvaros notika biedru sanāksmes, kurās, t.sk. apspriesti šī lēmuma 40.punktā norādītie jautājumi. Biedri pastāvīgi piedalījušies šajās sanāksmēs, un lietā nav informācijas, ka kāds no tiem būtu aktīvi norobežojies no šī lēmuma 40.punktā norādīto jautājumu apspriešanas un lemšanas asociācijas līmenī. Ņemot vērā minētos apsvērumus un ievērojot izvērtēto pārkāpuma smagumu, pārkāpuma sekas, LLDA lomu pārkāpumā, naudas sods LLDA nosakāms 5 % apmērā no tās 2013.gada ieņēmumiem.

7.3. Pārkāpuma ilgums

[72] Vērtējot pārkāpuma ilgumu, secināms, ka pārkāpums pārsniedz gadu (sākot no vismaz 18.02.2010.), par ko liecina LLDA (atsevišķi un kopā ar AA) biedru sapulču protokolos ietvertā informācija.

[73] Saskaņā ar Noteikumu Nr.796 19.2. apakšpunktu, ja pārkāpums ilgst vairāk par gadu, bet nepārsniedz piecus gadus, naudas sods ir līdz 0,5 procentiem. Līdz ar to, ievērojot pārkāpuma ilgumu, KP naudas sodu LLDA nosaka 0,4% apmērā no tās 2013.gada ieņēmumiem.

7.4. Pastiprinoši / mīkstinoši apstākļi

[74] KP, izvērtējot lietas materiālus, secinājusi, ka nepastāv Noteikumu Nr.796 21.punktā minētie atbildību pastiprinošie apstākļi.

[75] KP lietā ir ieguvusi informāciju no LLDA biedriem, kas apstiprina, ka tie nav (vismaz ne visos gadījumos) strikti ievērojuši noteikumus attiecībā uz minimālo pirmo iemaksu, atlikušās vērtības tabulu, utt. KP ieskatā tas ir atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli saskaņā ar Noteikumu Nr.796 23.1.4.apakšpunktu, un attiecīgi naudas soda apmērs, pieņemot pārkāpumu konstatējošu lēmumu, būtu samazināms.

Tādējādi KP kopējo naudas sodu nosaka 5,3% apmērā no LLDA 2013.gada kopējiem ieņēmumiem, kas ir EUR 1 623,25.

7.5. Naudas soda samazinājums saskaņā ar Izlīguma piedāvājumu

[76] KP, izvērtējot LLDA iesniegto Izlīguma piedāvājumu (skat. 65.punktā), konstatē, ka LLDA ir pilnībā atzinusi savu atbildību par KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu savās darbībās, ir to pārtraukusi un apņēmusies izstrādāt vadlīnijas, lai turpmāk LLDA darbības atbilstu konkurences tiesību normām un reizi gadā LLDA biedriem rīkot apmācības. KP uzskata, ka šādā veidā konkrētajā lietā būs sasniegts mērķis – LLDA ir gatava turpmāk aktīvi darboties, lai nepieļautu savās darbībās KL 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumus un izglītotu savus biedrus. Izlīguma rezultātā tiek izbeigts tiesiskais strīds starp KP un LLDA, tā ir apņēmusies nepārsūdzēt KP lēmumu, ja naudas sods tiek samazināts par 10%. Ņemot vērā minēto, KP samazina LLDA naudas sodu par 10%, galīgo naudas sodu nosakot EUR 1460,92.

Ņemot vērā augstāk minēto, un pamatojoties uz Konkurences likuma 8.panta pirmās daļas 3.punktu un 11.panta pirmo daļu, 12.panta pirmo un trešo daļu, Valsts pārvaldes iekārtas likuma 80.panta pirmo daļu, Administratīvā procesa likuma 5., 12., 13., 63.¹ pantu, kā arī Ministru kabineta 29.09.2008. noteikumu Nr.796 *Kārtība, kādā nosakāms naudas sods par Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā un 13.pantā paredzētajiem pārkāpumiem* 3.,12.,13.,14.,15.,16.,17.punktu, 18.4. un 19.2.apakšpunktu, 23.punktu, Konkurences padome

nolēma:

1. Konstatēt Konkurences likuma 11.panta pirmajā daļā noteiktā aizlieguma pārkāpumu LLDA darbībās.

2. Uzlikt LLDA naudas sodu EUR 1460,92 (viens tūkstotis četri simti sešdesmit *euro* un deviņdesmit divi centi) apmērā.

3. Uzlikt par pienākumu naudas sodu 45 dienu laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas ieskaitīt valsts budžetā (Valsts kasē, reģ. Nr.90000050138, kontā LV78TREL1060001019900, kods TREL22), norādot lēmuma par naudas soda uzlikšanu numuru un datumu, un 10 dienu laikā pēc naudas soda samaksas paziņot par to Konkurences padomei.

4. Uzlikt LLDA tiesisko pienākumu piecu mēnešu laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās spēkā iesniegt pierādījumus Konkurences padomei par savu saistību izstrādāt vadlīnijas LLDA darbības atbilstības konkurences tiesību normām nodrošināšanai izpildi.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8.panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

S.Ābrama